

Ing. Ján Horvát
Katedra bankovníctva a medzinárodných financií
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita v Bratislave

Príspevok k problematike postavenia Bitcoinu

Contribution to the issue of the Bitcoin

Abstrakt:

Autor sa zameriava na aktuálnu problematiku virtuálnych platidiel v kontexte s konzervatívnymi menami, so zameraním sa na bitcoin a perspektívy tohto platidla do budúcnosti.

Kľúčové slová: Bitcoin, mena, menová autorita, peniaze, definícia peňazí

Abstract:

Author has focused on current topic of cryptocurrency in context with conservative currencies, especially on Bitcoin and its perspective to the future.

Key words: Bitcoin, currency, monetary authority, money, money definition

JEL classification: E59, E49

Bitcoin je aktuálnou témou dnešných dní. Aktuálne kurz jedného Bitcoin atakoval psychologickú hranicu 1000 USD, pričom ani nie pred rokom dosahoval kurz 7 dolárov za jeden Bitcoin. Existuje veľmi málo informácií o tom, ako sú bitcoiny emitované, ako funguje regulácia, ako sa dá zabezpečiť bezpečnosť transakcií a pod. Oficiálne chce byť Bitcoin virtuálna mena, ktorá nemá nad sebou žiadnu zo svetových centrálnych bánk, čím sa autori snažia deklarovať nezávislosť. Nezávislosť má podľa autorov spočívať v nasledovnom postupe. Údajne prebieha "ťažba Bitcoinov" prostredníctvom počítačov. Údajne je ťažba založená na riešení matematických úloh pomocou počítačov s tým, že náročnosť matematických úloh sa neustále zvyšuje. Z toho vyplýva, že emisia Bitcoinov by sa mala spomaľovať. Na matematický algoritmus nemá vplyv žiaden človek, počet Bitcoinov je limitovaný tým, že emisia sa spomaľuje.

V histórii sa stretávame s častými snahami o vytvorenie paralelných platidiel, pričom niektoré boli viac úspešné a niektoré menej. Veľkým podporovateľom tzv. súkromných mien bol liberálny ekonóm Milton Friedman. Americký makroekonóm Greg Mankiw definoval peniaze ako: "Súbor aktív v ekonomike, ktoré ľudia pravidelne používajú na nákup statkov a

služieb od iných ľudí”. Schubert definoval peniaze ako “prostriedok výmeny obchodovateľný proti všetkým ostatným tovarom a službám”. Mishkin definoval peniaze “čokoľvek, čo je všeobecne akceptované ako platba za statky, alebo služby alebo ako splatenie dlhov”. Z týchto výrokov známych ekonómov vyplýva, že peniaze a mena, na to aby boli plne funkčné musia byť všeobecne akceptovateľné, aby ich držba bola zaujímavá. Otázkou teda je, či môžeme považovať Bitcoin za peniaze alebo menu, lebo mena má niekoľko charakteristických vlastností.

Ide najmä o tieto atribúty:

- región kde sa využíva,
- menová autorita,
- krytie meny,
- fyzická aj dematerializovaná podoba,
- najvyššia možná likvidita v krajine pôvodu,
- možnosť uloženia do banky.

V prvom rade je to krajina prípadne región, kde sa mena používa. Väčšina krajín má svoje vlastné meny, aj ich využíva na svojom území. Ďalším charakteristickým znakom je menová autorita, ktorá robí dohľad nad menou, teda centrálna banka, ktorá kontroluje množstvo peňazí v obehu a plní ďalšie úlohy v oblasti menovej politiky. Krytie meny je tiež dôležitá vlastnosť, ktorá sa vyvinula stáročiami. Pôvodné peniaze existovali v podobe mincí a logicky boli teda ťažké. Z praktických dôvodov sa začali používať papierové peniaze a tým pádom majiteľ nemusel zo sebou nosiť svoj majetok v drahých kovoch, ale bankovka predstavovala príslub emitenta bankovky (dnešného predchodcu centrálnej banky), že skladuje ekvivalent v drahých kovoch. V súčasnosti neexistuje žiadna forma zlatého štandardu v jeho pôvodnom chápaní, alebo iných štandardov ako napríklad bimetalizmus, na nadnárodnej úrovni. V užšom slova zmysle by sme mohli považovať krytie meny za ekonomiku, ktorú zastrešuje a je v prenesenom slova zmysle zrkadlom ekonomických fundamentov. Na hodnotu meny vplýva aj jej postavenie na svetovom trhu, napríklad ako rezervnej meny. Charakteristickým znakom je aj fyzická podoba meny. Každá mena má svoju podobu v minciach aj bankovkách rôznych menovitých hodnôt. Tvorí ich väčšinou umelci, ktorí najčastejšie zobrazujú dôležité osobnosti, stavby, symboly štátnosti danej krajiny a dizajn bankoviek aj mincí dotvára kultúrny obraz danej krajiny. Účtovné a elektronické peniaze sa objavili neskôr a sú ďalším štádiom v používaní peňazí.

Keď porovnávame Bitcoin s menami, ktoré majú všetky vyššie uvedené atribúty a kritériá definovania meny, ukazuje sa, že Bitcoin nemožno považovať za menu. Neexistuje región, pre ktorý je charakteristické používanie Bitcoinu, dokonca nevieme ani to, odkiaľ bitcoin pochádza.

Údajná absencia menovej autority vo vzťahu k Bitcoinu má vyvolať dojem, že nikto nebude manipulovať s hodnotou Bitcoinu. Absencia menovej autority sa týmto dáva do pozitívnej polohy. Neexistuje však nikto, kto by zaručoval, že k manipulácií nemôže dôjsť, respektíve nikto nenesie zodpovednosť za prípadné nepriaznivé dôsledky uvedeného obchodu. A keďže nie sú známi autori, prípadná zodpovednosť v prípade sprenevery, alebo iného podvodu je len abstrakcia.

Mnohí investori majú pozitívne skúsenosti s používaním Bitcoinu, mnohí investori zaznamenali zaujímavé zisky. Napriek tomu by bolo vhodné uviesť aj niektoré riziká a obmedzenia, ktoré vyplývajú z charakteru a vlastností Bitcoinu ako takého.

Obmedzenia v rozširovaní Bitcoinu možno zhrnúť do týchto oblastí:

- banky neprijímajú vklady a ani neposkytujú úvery v Bitcoinoch,
- neexistujú investičné príležitosti na investovanie s Bitcoinami okrem špekulácií na jej zhodnotenie,
- neexistuje fyzická podoba meny,
- neexistujú pravidelné platby medzi dodávateľmi a odberateľmi,
- deflačný charakter meny,
- pravdepodobná budúca volatilita,
- hackerské útoky a kriminalita.

Prijímanie vkladov a poskytovanie úverov v Bitcoinoch je pre banky neefektívne, lebo neexistujú investičné príležitosti ani aktíva, ktoré sa dajú kúpiť za Bitcoin a nie je stanovený režim kurzu. V praxi by sa uvedené riziká prejavili takto: Klient by vložil Bitcoin na termínovaný účet. Banka, keďže nemá možnosť investovať ich do nejakých Bitcoinových aktív, tak by ich musela pretransformovať napríklad na doláre a za ne by podstúpila nákup cenných papierov. Po vypršaní termínovaného vkladu by chcel klient od banky svoje Bitcoin späť navýšené o úroky. V dnešnej situácii, keď sa zhodnocuje kurz, by banka prerobila, lebo keď pretransformovala Bitcoin na doláre aby mohla investovať do cenných papierov, bol kurz nižší ako keď by vracala Bitcoin svojmu klientovi pri vyššom kurze. Samozrejme vývoj

by mohol byť aj opačný, že kurz by sa znehodnotil. V tom prípade by zarobila banka a klient by stratil. Z tohto vyplýva, že Bitcoin má len transakčné vlastnosti, dá sa využiť na nákup a predaj obmedzeného množstva tovarov a služieb, ale nemá vlastnosti všeobecného ekvivalentu, resp. prostriedku výmeny.

Ďalším nedostatkom, alebo obmedzením Bitcoinu je aj fakt, že neexistuje jeho fyzická podoba, čo vylučuje jeho použitie v rámci určitých používateľov a transakcií. Táto nevýhoda sa prejavuje aj na miestach, kde nie je internetové spojenie.

Taktiež za nedostatok môžeme považovať aj to, že dodávatelia a odberatelia si neplatia Bitcoinami medzi sebou z dôvodov kurzového rizika. Taktiež nefunguje vyplácanie miezd zamestnancom v Bitcoinoch. Pre každú oficiálnu menu platí, že nemôže byť vylúčená z platobných vzťahov v krajine jej pôvodu, ale Bitcoin nie je povinne akceptovateľnou menou v žiadnej krajine.

Vzhľadom na to, že údajný objem emitovaných Bitcoinov je v súčasnosti cez 11 miliónov a maximálny počet emitovaných Bitcoinov je 21 miliónov, môžeme očakávať, že kurz bude stúpať so zvyšujúcim sa dopytom a vlastníci budú obmedzovať spotrebné výdavky, lebo zajtra budú pre nich tovary relatívne lacnejšie.

Je predpoklad, že bude existovať veľká volatilita pri Bitcoinoch, lebo v americkom kongrese sa uvažuje o uznaní ako privátnej meny, čo by znamenalo, že by sa s ňou začalo vo veľkom obchodovať a pravdepodobne by začali vznikať aj deriváty využívajúce Bitcoin ako podkladové aktívum.

Veľký problém pri etablovaní sa Bitcoinu ako meny môže predstavovať bezpečnosť transakcií. Boli hlásené niekoľké úspešné hackerské útoky, ktoré mali za následok odcudzenie Bitcoinov. Existuje aj etická otázka, ktorá je v neprospech využívania Bitcoinov, lebo sú podozrenia, že anonymita transakcií napomáha v trestnej činnosti. Preto sa v budúcnosti stretáme s negatívnymi postojmi a možno aj snahami o zrušenie virtuálnych platidiel. Je vysoko pravdepodobné používanie Bitcoinov pri anonymných transakciách v rámci obchodov s drogami, zbraňami a inou trestnou činnosťou, ale aj praním špinavých peňazí. Je to vďaka obmedzenej kontrolovateľnosti transakcií. Čo sa týka obchodovania s týmto platidlom, mohli sme sa stretnúť s podobným zaujímavým trendom, ako tomu bolo v čase boomu obchodovania s vzácnymi kovmi, keď okrem zlata sa zhodnocovalo aj striebro a platina. Takýmto istým spôsobom si polepšili aj ostatné virtuálne platidlá, pričom najrýchlejšie sa takto zhodnocoval Litecoin.

Bitcoin je zaujímavá problematika a bude potrebné sledovať jeho vývoj a využitie v budúcnosti, či sa Bitcoin etabluje ako mena, alebo to len bude ďalšia špekulatívna bublina. Ak

sa jedná o bublinu, je možné, že sa neprejaví hneď. História investičných bublín a horúčok nás učí, že bublina nerastie, keď už príslušníci všetkých spoločenských vrstiev vlastní predmetné aktívum a teda logicky už nemá ako rásť cena a bublina praskne, keď daný trh opúšťajú najväčší hráči, teda majitelia veľkého podielu daného aktíva, čo spôsobí pokles ceny a chaotický výpredaj.

Použitá literatúra:

- [1] Black, J.: A dictionary of economics, Oxford University Press, 2012, ISBN 978-0-19-969632-1.
- [2] Mankiw, N. G.: Principles of Macroeconomics, 2009, Cengage Learning, ISBN: 9780324589979.
- [3] Mishkin, F.: Economics of money, banking and financial markets, Addison-Wesley, ISBN 0-321-20049-7.
- [4] Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D.: Ekonomia, 2004, McGraw-Hill/Irwin ISBN: 808044059X.
- [5] Schubert, Klaus/Martina Klein: Das Politiklexikon, Dietz, Bonn, 2006, ISBN: 978-3801203597.
- [6] <http://bitcoin.org/en/>

Ing. Ján Horvát

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta

Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

jan.horvat3@gmail.com